

една рота и един конен взвод от 4. охранителен полк и полицаи от Варна и Бургас, но още не са открити.

Издирването продължава.“

Вбесеният шеф-главорез слага върху донесението на своя шуменски помощник надписа:

„При липса на охрана и осторожност, при липса на командване и контрол, нелегалните винаги ще могат да изненадат военни команди и поделения. Да се прочете служебно писмо № 198 пред всички чиновове, които да си вземат бележка. Подобни грешки от началстващи лица, часови и останалите длъжностни лица ще се наказват с военен съд.“

И разпраща най-новото си разпореждане по частите.

Но ядовете на генерала, причинени от „непредпазливите“ войници не свършват — пловдивският му колега също е раздразнен от нова „печална случка“.

„Въпреки дадените от мен досега нареждания, че нелегалните, облечени във военни дрехи, могат да се доближат до некой пост и да го изненадат — това не бе взето предвид, и на 24 т. м. (май 1944 г. б. н.) на гара Калояново, пловдивско, стана една *печална случка*. Към 20.30 часа към гарата се приближили две лица, облечени в подофицерски дрехи и въоръжени, които конвоирали едно цивилно лице — шумкар. Чиновниците от гарата и войниците от поста по охрана ж. п. линия се събрали да видят шумкара. В това време мнимите подофицери и шумкара насочват оръжието си срещу войниците от поста. *И в резултат — началника на гарата ранен, а всичкото оръжие и бойни припаси на войниците от поста взето от нелегалните*. За да не се повтарят случки и пр...“

След като дава редица съвети, от които най-важният е: „да се предупредят всички офицери, подофицери и войници, че бандитите са доста ловки“, пловдивският дивизионен командир заключава:

„За борбата с нелегалните не могат да се дадат образци. Всеки началник и подчинен трябва да гори от желание действията му да бъдат успешни и съобразно обстановката да си изработи сам начин на действие...“

Няма що — българските войници действително гореха от желание действията им да бъдат „успешни съобразно обстановката“ и сами намираха най-правилните „начини на действие“. От следващите два документа на същия генерал личи, как подчинените му са изпълнили съветите:

„На 3. VIII. т. г. към 17:30 часа група от 50 нелегални нападнали полу взвода от 10 ловна дружина, разположена на

квартира в училището на село Славянин, чирпанско. В момента на нападението в двора на училището е бил взводният командир, взводният подофицер, 1 кандидат подофицер и часовият на пост пред училището, а останалите войници били пръс-

Група партизани, летото 1944 г. (от лево на десно, прави): лекарят на отред „В. Левски“, д-р Тодър Танев, командирът — Руси Божанов (Румен) и политком на чета — Ц. Колев

нати из училището. Групата началници, които били на двора, били изненадани от 4—5 нелегални, облечени в войнишки дрехи, с каски, добре стегнати, които отдалече се обадили на име на взводния подофицер, влезли в двора и открили внезапно огън, като убили взводния командир, взводния подофицер и кандидат подофицера; само часовият успел да се прехвърли в съседния двор, от където открил стрелба по нелегалните. Останалите войници не успели да вземат оръжието си и затова се укрили в съседните къщи.

От полувзвода нелегалните задигнали 3 картечни пистолети, 2 леки картечници, 7 пушки, 2 пистолета, 25 ръчни и 25 пушечни бомби и други бойни припаси. № 11 — 4027, 19. август 1944 год. гр. Пловдив.

Горното се съобщава за вземане поука. . .“

„На 18 август 1944 година, към 18:15 часа, група от около 40 нелегални нападнала село Симеоновец, пазарджишко, по следния начин: след като нелегалните установили външна охрана около селото, влезли в последното, разделени на две подгрупи и се отправили, едната към училището, което се използвало от германците за вещеви склад, а другата подгрупа се отправила към общината.

Първата подгрупа нелегални, която се състояла само от войници, напълно екипирани и въоръжени, с каски, водени от офицерския кандидат Благоев, бивш взводен командир от 27 пехотен полк; а преди преминаването му в нелегалност бил на служба в 3/2 етапна дружина — Владишки хан, се насочила към училището. Пред групата нелегални пуснали една патрулна

двойка, която стигнала училището, което било охранявано от поделение на 27 пехотен полк, и влезли в двора на същото. Старшият на охраната на училището още преди това, чувайки гърмежите от към съседното село — с. Варвара, бил заел позиция около училището. Дватама войници нелегални му казали: „Дайте ни 2—3 души да ни покажат пътя за с. Варвара, ние сме изпратени от подпоручик Благоев“, който в същото време се обадил: „Да, аз съм тук, не чувате ли, че село Варвара е нападнато от шумкари“. Кандидат-подофицерът отказал да му даде войници, защото имал нареждане да охранява училището, офицерският кандидат Благоев му казал: „Аз съм изпратен в твоя помощ, покажи ми, къде са постовете, за да ги засилим с повече войници“. В този момент в двора на училището нахълтали и другى около 30 души войници — нелегални.

Старшият на охраната познал своя бивш взводен командир Благоев и действително помислил, че той е изпратен да засили охраната на училището и му показал постовете. Благоев веднага наредил по 4—5 души да заемат и засият всеки пост. Когато неговите хора взели местата си, той изкомандувал: „За стрелба“, като заявил, че който мръдне без предупреждение, ще бъде убит. Всички войници от охраната се предали, след което нелегалните ги обезоръжили, разбили вратата на училището и задигнали най-различни вещи. От войниците нелегалните взели една лека картечница с 500 патрони, 7 пушки, 14 бомби, 390 пушечни патрони, обуца, паласки и пр.

Гореизложеният случай на обезоръжаване чрез измама да се разясни на чиновете, като им се внуши за в бъдеще. . . Заповед № 4057 от 24 август 1944 година, гр. Пловдив.“

При четенето на тези документи нека не се забравя, че някои от тях се отнасяха до „елитната“ фашистка военно-полицейска сила — жандармерията, в която се подбираха и офицери, и подофицери, и полицаи във военна униформа измежду доброволците, на които се даваха големи заплати, редица други привилегии, извън наградите за извършените убийства и награбеното при извършване на золумите и зверствата над мирните селяни и партизаните.

В резултат от дейността на съпротивителното движение, на героичната партизанска борба, настъпва пълно разложение дори в жандармерийските части. Техният шеф — генерал-майор Димитров е принуден да издаде заповед „по моралната подготовка“ (№ 2 от 14 август 1944 година). В нея генерал Димитров наново обещава награди и подчертава, че повишението в службата на жандармерийския офицер ще се

свързва с „неговите успехи в борбата с нелегалните“ т. е., колкото повече български патриоти избие, толкова по-висок чин и орден ще получи:

„Прави ми впечатление, че напоследък бойната дейност на някои от дружините отслабна. Каточе ли липсва у някои чинове съзнанието за голямата роля на жандармерията по унищожението на нелегалните.

Сега, с минаването на дружините към дивизионните области, жандармерийските дружини трябва да бъдат на челно място в борбата срещу нелегалните. Най-големите акции трябва да принадлежат и да са дело на жандармерийските дружини. За напред ще продължавам да изпращам на дружините известия за бойните действия на дружините, за да се виждат успехите им. В щаба на инспекцията ще продължава работата специално върху дейността на дружините в борбата им срещу нелегалните. Щабът на инспекцията ще продължава с още по-голяма заинтересованост и енергия да събира данни за хода на тази борба. Дружините да изпращат месечните си отчети редовно.

На отличилите се чинове ще продължавам да изпращам награди по представление на дружинните командири.

Приканвам дружинните командири да импулсират подчинените си, да ги въодушевяват, да повдигат духа им, с една дума, да не се отслабва досегашната дейност.

В обиколката, която ще предприема, искам да констатирам още по-голяма заинтересованост, още по-голяма енергия и воля на дружинните командири и другите началстващи лица в службата и особено в бойната им дейност. *Да се помни, че най-добрата атестация за всеки началник са неговите успехи в борбата срещу нелегалните, и съответно тази дейност ще атестирам всекиго.*

Най-голямо огорчение бих изпитал, ако забележа инертност в работата или отпадналост, анемичност, безволие. Да не се допуска да минава безполезно времето, да си отиват дните, без да се отбележат успехи. Държа и напомням—жандармерийските дружини да бъдат първи във всеко отношение в гарнизоните. Дисциплина, дух, чинопочитание, външен вид, бойна дейност, стъкмяване, морал, — във всички жандармерийски дружини жандармерийските чинове да бъдат първи. Не защото те са платени, трябва да бъдат първи, както някои сигурно ще кажат, а защото съзнанието, родолюбието, досегашните успехи, високият дух, хубавият външен вид, твърдата крачка и стъпка от 6 месеца насам, от създаването на жан-

ИНСЕКТОРЪ
на
ЖАНДАРМЕРИЯТА
№ 2

Проявял — лично — Поважително.

содруж. Трудовата Организация

14 август 1944 година
ст. София.

З А П О В Ъ Д Б

ПО ГОЛЯМАТА ПОДГОТОВКА.

Ириви ми печатления, че напоследък бойната дейност на някои от дружините отслабна, като че ли липсва у някои чинове съзнанието за голмата роля на жандармерията по усилюването на нелегалните.

Сега, от минавало на дружините към дивизионните области, жандармерийските дружини трябва да бъдат на челно място в борбата срещу нелегалния най-голям ажиотаж трябва да принадлежат и да си дело на жандармерийските дружини. Най-големите успехи трябва да бъдат спечелени от жандармерийските дружини, за напредък ще продължаваме да изпращаме на дружините известия за бойните действия на дружините, за да се въздигат успехите им. Във ваба на инспекцията не продължава работата специално върху дейността на дружините в борбата им срещу нелегалните. Ваба на инспекцията не продължава въ още по-голяма заинтересованост и енергия да събира данни, за хода на тази борба.

Дружините да изпращат месечните си отчети редовно.

На отличилите се чинове ще продължаваме да изпращаме награди по предложение на дружинните командири.

Приканвам дружинните командири да импулсират подчинените си, да ги въодушевяват, да поддигат духа им, съ една душа, да не се отслабна досегашната дейност.

Въ обикновата която ще предприема, искам да констатирам още по-голяма заинтересованост, още по-голяма енергия, им воля и дружинните командири и другите началствувачи лица в службата и особено в бойната им дейност, да се помни, че най-добрата естетация за всички началници е неговите успехи в борбата срещу нелегалите и съответно тази дейност не ата стираме всичко.

Най-голямо огорчение бих изпитал, ако забележа инертност в работата или отпадналост, анемичност, бившолие, да не се допусне да минава безполезно време, да си отиват дните без да се отбеляжат успехи, дълга и наполяване, жандармерийските дружини да бъдат първи във всичко отношение в гарнизоните, дисциплина, дух, чинопочитание, външен вид, бойна дейност, съзряване, морал, — въ всички жандармерийски дружини и жандармерийските чинове да бъдат първи. Не защото те са платени трябва да бъдат първи, както всяко сигурно ще кажете, а защото съзнамето, родолюбие, досегашните успехи, леския дух, хубавия външен вид, твърдата кречка и стъпка от 6 месеца насам, от създаването на жандармерията до днес, см били отличителните бозози за жандармерийските чинове. Дружините трябва да бъдат авангарди на дивизиите в борбата им съ вътрешните врагове. Раководна мисъл е амбицията им да бъде да облекчат частите в борбата им и сами да я посвятят и водят.

Командирите на дружините да прочетат тази ми заповед пред всички чинове, да я разтъкуват и да работят въ духа на тази ми напътствия.

/п/ Димитровъ.

ГЕНЕРАЛЪТ НА КАБЪ

ВЪ РНО,

КОМУНУРИЕВЪ — Адютант 1-ва Соц. Жандарм. Дружина.

„Прави ми впечатление, че напоследък бойната дейност отслабна... Липсва съзнание за голмата роля на жандармерията... Чиа отличилите се чинове ще продължаваме да изпращам награди...“

дармерията до днес, са били отличителни белези за жандармерийските чинове. Дружините трябва да бъдат авангарди на дивизиите в борбата им с вътрешните врагове. Ръководна мисъл и амбицията им да бъде да облекчат частите в борбата и сами да я поемат и водят.

Командирите на дружините да прочетат тази ми заповед пред всички чинове, да я разтъкуват и да работят в духа на тези ми напътствия.“

Друга една заповед, още от началото на 1943 година, ни показва истинските настроения на част от българското офицерство, настроения, които Военното министерство се опитва да задуши:

Отрязана глава на неизвестен партизанин

„Съгласно лично поверително сл. писмо № V—1560 от 31 декември 1943 г. на М-вото на войната — Щабът на войската съобщава — съзнавайки голямата вътрешна опасност от престъпните действия на противоотечествените елементи, същият полага особени усилия в борбата срещу тях и прави всичко, за да тласне полицията към по-голяма активност и упоритост в разкриване на конспиративните централи. *Намират се, обаче, военни чинове, които си позволяват да се месят в работите на полицията, като се застъпват за хора, замесени или уличени в конспиративна дейност, с цел да ги освободят или предпазят от задържане.*

Вменява се в дълг на войсковите командири и на началниците на управленията, учрежденията и службите, да направят сериозни внушения в това направление на подчинените си.

От офицери, които след тези предупреждения си позволяват да се месят в работите на полицията с застъпничества и ходатайства, да се изисква строго. Заповед. Полковник—началник щаба 2-а дивизионна област. (п) не се чете.“

В безсилието си да се справи чрез въоръжената сила на полицията и войската, правителството и полицейските министри измислиха една нова предателска маневра: предложиха на партизаните чрез всички средства на разгласата да слезат от

планините и доброволно да се предадат на палачите си. Да ваха се всички словесни гаранции, че никому нищо не ще бъде сторено, увещаваха се близките на народните борци да влезат във връзка с тях и да ги склонят да се откажат от борбата.

В същото време министърът-убиец Дочо Христов започна да прави многократно изявления, в които съобщаваше дори цифри на „разкаялите се блудни синове“, които се връщали с радост от горите и планините.

Изявленията на министъра са будили искрен смях, когато са достигали до партизанските отреди. С. подобни лъжи на гости колегите си министри, защото друг в България не му повярва, и наследникът на Дочо Христов и Петър Габровски, министърът от последния предидеветосептемврийски кабинет Вергил Димов.

Партизанските отреди отговориха на полицейските министри чрез засилване на своите акции, но някои отреди ги удостоиха и с печатни отговори. Такъв отговор е „Откритото писмо“ на Околийския комитет на Отечествения фронт в Трънско, под заглавие:

„До къде стига слабостта на Божиловото
правителство

Със създаването на партизанското движение у нас, с разрушаването на редица немски команди и много полицейски подразделения, с унищожаването на голям брой общински архиви и ликвидирането на много германски агенти и български мръсници, продажното българско правителство изпрати войската срещу партизаните, обаче това не донесе никакви резултати. Насочи се полицията, започнаха сражения на много места, водиха се боеве, победители в които излезоха партизаните. Сформирана се контра-чети от хора убийци, криминални престъпници и разбойници, давайки им неограничени права и големи заплати. Населението, обаче, ги презря, виждайки в тяхно лице агентите на фашистката власт.

Нищо не помогна на продажните правителствени мекерета.

Дочо Христов се видя принуден да замисли нова форма. Пет пъти той моли партизаните да се предадат, заплашвайки ги с най-мръсни средства. Пет пъти поднася капана пред защитниците на народа. Пет пъти готви той своя стар 9-юнски къп за тяхната кръв. Но и петте пъти ние му отговаряхме със засилване на нашата дейност, със завета на нашите велики учители — Свобода или смърт!

вят, обаче, че имат работа с трезви, твърди и вредани борци и скоро ще узнаят, че и това средство няма да им помогне.

Ние разбираме капана и изваждаме Дочо Христов и свитата му на площада със свалени маски, а на „предложенията“ му отговаряме със засилване и зачестяване на ударите по техните мероприятия и с разрастване на нашето движение.“

За нещастие, бяха отбелязани и случаи, при които, откъснати от своите чети, още неукрепнали партизани, са се хващали на зловещия капан на дочо христовци и доверчиво са се предавали. Макар и да са само единични и съвсем нехарактерни за нашето партизанско движение, тези случаи трябва да се споменат, за да се изтъкне още една страна от чудовищното падение на овълчените български министри от типа на Дочо Христов и Петър Габровски. Докато те публично, пред цял народ се кълнеха, че заради „омиротворението“ на страната ще простят всички партизани, които слезат от горите

Българският народ ще върви по пътя, очертан от неговите герои...

... и няма да има зечна сила, която да го върне или отбие от този път

и се върнат към мирния труд, техните палачи изпълняваха секретните инструкции, в които се казваше, че някои партизани ще се върнат само да презимуват и да уредят връзките си с населението, та затова трябва да се посрещнат „според инструкциите“, т. е. и те да бъдат избити. Ето няколко факта:

„За 13 момчета, на които бях свидетелка пред избиването им: Точно на 3 часа след обед, беше неделя, не помня датата, почука се на вратата ми, влезе един войник, поиска да направя три кафета: на майора, на подполковник Димов и военния прокурор. Направих кафетата, дадох ги на войника, той поиска още две за д-р Радев и Фурнаджиев. Не се минаха 10 минути, чувам шум в коридорчето, след няколко минути вулгарната псувня на Батев (на майка), отварям вратата на стаята си, изплаших се, видях пълен коридор, от двете страни младежи, срещу мен беше Манол Манов от Бая, завързах разговор с него, със сълзи ми разправи детето мъките си, че са гладували и две седмици само зеле яли. „Решихме всички другари да се предадем в Солот, тъй както пишаха вестниците, че който се предаде, дава му се свобода, а те как ни посрещнаха“. Подпоручик Залъмов беше до вратата, прави му бележка — „Защо се предадохте, бе момчета, стойте си в Балкана, чухте, що ви чака. Какви благородни физиономии имате“. Почна да въздиша, да си чупи ръцете от мъка. Залъ-

мов каза: „Жалко, жалко, що сте тук, защо?“ В това време Стефан почна един по един да ги въвежда при Димов и Ботев в комендантството на разпит. За едно малко време всички се изредиха (записвали им имената и от кое село са с малък разпит). Стефан започна да ги дърпа един по един долу в избата (бяха всички с вързани ръце, в Сопот ги вързали), обискирва ги, взема им платнища, пари, каквото имаха из джобовете си, по един ритник и ги пращаше в избата. Четеше с особено садистично задоволство като герой над беззащитни невинни деца, които сами са се предали.

Бяха всички жадни и гладни, държаха ги целия ден в понеделник, разпитваха ги и най-зловеццо, безчовечно беше, че още живи им се печатеха смъртните актове. Вторник сутринта на 5 часа станах, излязох да взема жар да запаля нашата печка, виждам пред огъня седнал подпоручик Тодоров, хванал с двете си ръце главата срещу огъня (където гореше под стрехата да се топлят часовете). Запитах го: „Да не сте болен“, „По страшно от болест има у мен, г-жа, не съм спал, и плаче сърцето ми, падна ми се, наложиха ми моите

Измъчената селянка напраздно пита, къде е нейният мъж-партизанин — паднал е той със смъртта на храбрите

НИКОЛА ГЕНЧЕВ
от Военния съюз

МАРКО АТАНАСОВ
от Военния съюз

войници утре да избият 6 момчета, мъка ми е. Че как ще се посегне върху беззащитни и невинни хора, каква зла съдба, тук да се падне запаса ми. Друго е в бой, но така, както днес ще се постъпи, е върха на безчовечието, срещу беззащитни да посягаш". Чу се шум в съседния двор, където спеше Мархолев, грабнах жарта и избягах. Сутринта на 10 часа по име ги извикваше Стефан майора, Фурнаджиев вадеше от избата момчетата, между тях беше и един от Милци, хлебарски работник. Двама по двама с войниците, на две групи, се отправиха по пътя за Свежен. *Веднага отидох в съседката, тя плачеше, плачеха девойките, и аз плачех, бяхме като болни. Имаше и войници у тях, те не знаеха, кои са, но стискаха юмруци, скърцаха с зъби, но бяхме безсилни пред тигрите човекоядци.*

След 20 минути виждаме — с клюмнала глава се връща Тодоров, станало му лошо, оставил си войниците на Стефан и Фурнаджиев, а те се върнаха след два часа. Полковник Димов и военният следовател Ботев бяха ходили по убийството на два войника и подофицер в Мраченик, те решиха съдбата на тия деца. Бяха с малка сива кола и в навечерието си отидоха в Калофер, без Ботев.

Д. Видолова."

„На 5 декември отидохме в с. Домлян. След 5—6 дни, една вечер към 7—8 часа, Арnaudов влезе в помещението на нашия взвод и извика мене, Слави Пенев и Тодор Желев. Отидохме в общината — там из избата изкараха 8 души заловени шумкари. Арnaudов каза: „Има 8 души шумкари, и трябва да ги убиете, да не се плашите“. Ние казахме: „Какво ще се плашим, ние сме свикнали“. Откарахме ги под селото край реката. Арnaudов беше въоръжен с шмайзер, аз също с шмайзер, Слави и Тодор с карабини. Когато ги закарахме на местото за разстрелване, те започнаха да се молят: „Господин поручик, не ни убивайте, ние не сме виновни, нали имаше срок за предаване, ние се предадохме“. А той им отговаряше: *„Свърши се това предаване, тя е ветър, този срок, сега ще видите срока за освобождението“*. Арnaudов ги разпредели така: за себе си трима, на мене двама, на Тодор Желев двама и на Слави Пенев един. Той започна пръв да стреля с шмайзера в тримата, и след това веднага започнахме и ние всеки своите хора. Всеки уби своите, и аз убих двамата с шмайзера си. След това Тодор Желев отиде, та взема кирка и лопата, и ги закопахме и се върнахме в помещението.

Ж. С. Чобанов.“

Значиата на българските партизани

ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ

Четвъртата задача, поставена за осъществяване от Работническата партия (комунисти) при вземане курса на въоръжената борба, бе:

Да се разширява и задълбочава обединението на народните сили, на всички борчески, прогресивно-демократични партии, масови организации и отделни независими личности — до изграждането на един общ, противохитлеристки, обществено-политически фронт, който би улеснил въвличането на целия народ в борбата за изгонване немците, за смъкване от власт на техните наемници и за установяване на народна власт.

Както показahme, усилията за изграждането на такъв общ фронт в България имат вече близо четвъртвековна история.

Поуките от монархо фашисткия преврат на 9 юни и от последвалото го Септемврийско въстание през 1923 година разкриваха очевидно истината, че решителен удар срещу окървавения български фашизъм и срещу стремежите за утвърждаване на немската агресия може да бъде нанесен само чрез дружините бойни усилия на работниците, селяните, народната интелигенция, на патриотите от армията, на занаятчиите, изобщо — с усилията на всички прогресивно-демократически слоеве от народа.

Истината за необходимостта от народно единодействие действително беше очевидна, но по много причини тя различно се възприемаше от различните ръководства и отделни водачи на партийно-политическите течения и организации.

По въпроса за антифашисткото бойно единодействие върху най-ясни, последователни и непоколебими позиции стоеше Работническата партия, начело с Георги Димитров. Ръководителка на всички битки с фашизма от деня на неговото зараждане и утвърждаване на власт в страната ни — БРП(к) прозре с дълбока политическа мъдрост историческата необходи-

Д-р КИРИЛ ДРАМАЛИЕВ

ТОДОР ПАВЛОВ

мост на единодействието и се подгърби с трудната задача да го осъществи.

В историята на стремежа за постигането на това единодействие се наблюдават два успоредни, макар и неравномерно развиващи се процеса:

Първият процес се развиваше в самите народни низини, гдето се осъществяваше единният фронт на самите работници, селяни и трудови интелегенти. Основите на този единен фронт се положиха още при първите борби срещу немската агресия и нейната българска агентура, споиха се на 9 юни с общо проляната кръв на земеделци и комунисти и укрепнаха в битките и пожарищата на Септемврийското въстание. От тогава народното единодействие никога вече не се разкъса. А през годините, предхождащи войната, и през самата война — то все повече се разширяваше и задълбочаваше, докато придоби действително всенароден характер под формата на Отечествения фронт и достигна своя най-могъщ размах чрез въстанието на 9 септември и последвалата го Отечествена война.

Редом с процеса на укрепяването на единния фронт, в народните низини вървеше и вторият процес — за осъществяване единодействието между отделните демократически партии и групировки, по-точно между ръководствата на тези партии.

Д-р РАЧО АНГЕЛОВ

Д-р МИНЧО НЕЙЧЕВ

Трябва да се признае, че правилното развитие на този втори процес се натъкваше на много и много повече трудности. Докато долу, в широката народна среда, антифашистките настроените привърженици на формално разтурените напредничава-демократически партии, на първо място — привържениците на Земеделския съюз и мнозинството от левите социалисти, участваха редом с комунистите в антифашистката борба — горе, в средите на партийните ръководства, толкова необходимото разбирателство често пъти умишлено се саботираше и осуетяваше.

Как можеше да се получи такова съществено противоречие между поведението на някои от водачите и поведението на привържениците на споменатите партии?

Фашистският терор бе преустановил правилното развитие, пък и всеко развитие на легалния партийно-организационен живот. Поради това, начело на някои партии като БЗНС и БРСДП се задържаха по инерция лица, които в никакъв случай не можеха да бъдат изразители на истинските разбирания, стремежи и борби на масата от последователите на същите партии.

Колкото за партията, предвождана от Никола Мушанов, наричана по спомен от миналото „демократическа“, тя действително бе ликвидирала всеко свое що-годе сериозно влия-

ние сред българския народ, поради фактичкото си съучастничество във всички престъпления на немския дворец и на неговите наемнически правителства.

През цяло десетилетие, от 1934 година насам, ръководствата на разтурените партии (с изключение на ръководството на Работническата партия, което работеше нелегално) се задоволяваха само с „идейни“ връзки с някои от познатите си партийни последователи. Официалните водачи и на Земеделския съюз, и на Социалдемократическата партия — Дим. Гичев и Кр. Пастухов, да не говорим за „демократите“ Мушанов и Гиргинов, нямаха друга грижа, освен „изчакването“, т. е. очакването да бъдат потърсени от двореца, когато положението на немската династия и на дворецовата клика станеше особено застрашено от надигането на народните маси.

Макар и да се наричаха земеделци и социалисти, водачите от типа на Гичев и Пастухов, бяха безвъзвратно скъсали с демократическите традиции, бяха погазили заветите на първите земеделци и социалисти, бяха потъпкали техните жертви. Това бяха износени политикани и жалки дворцови оръдия.

Затова пък и привържениците на техните партии, с изключение на ограничените щабове на очакващите облаги от бъдещата власт, ги бяха напълно изоставили и отрекли. Най-ярко свидетелство за скъсването на споменатите водачи с масата на партийните им последователи, свидетелство, че това бяха „водачи без армия“ — е фактът, че още в първите дни след 9 септември, когато стана възможен свободният партийно-организационен живот, партийните организации по цялата страна наложиха действителната си воля — те не само отнеха водещото достойнство на хора като Гичев, Вергил Димов и Пастухов, но отпратиха някои от тях за престъпленията им в затвора.

В това именно дълбоко, дори враждебно противоречие между позициите на партийните водачи и позициите на масата от партийни привърженици, се криеха трудностите на втория процес: да се утвърди формално осъщественото фактически междупартийно единодействие.

■

В нашия очерк не ще бъде възможно да се разкажат всички подробности от развитието на този мъчителен, понякога, процес. Ще се задоволим да изтъкнем само някои основни моменти от историята на образуването на Отечествения фронт.

Д-р ИВАН ПАШОВ

ДИМО КАЗАСОВ

Преди всичко, необходимо е още веднъж да напомним, че от 1923 г., когато бяха публикувани изтъкнатите в началото на книгата статии на Георги Димитров за единния фронт, усилията на Работническата партия за постигането на тоя единен фронт никога не са отслабвали. При всички решителни исторически поврати, при всички политически акции от общонационално значение, като избори и др., Работническата партия се е опитвала да постигне и, в отделни случаи, е постигала антифалшивото междупартийно сътрудничество. Представителите на Работническата партия са търсели връзките дори при най-тежките нелегални условия, в които те са работели, въпреки големите рискове за проваляне в полицията.

А след обявяване на войната, нахлуването на германците и поробването на народа ни — усилията на Работническата партия да постигне една широка концентрация на партийно-обществените сили в борба за националното ни освобождение и държавна независимост станаха още по-настойчиви. Съществуваха надеждата, че голямата цел за спасяването на народа ни ще улесни премахването на всички субективни пречки, ще засили чувството на историческа отговорност у водачите на различните партийни течения, ще просветли съзнанието им за повелителната необходимост от сплотяването на всички здрави национални сили.

Починът за създаването на Отечествения фронт пак бе даден от първия български комунист-единофронтовец Георги Димитров. Той си остана и най-непоколебимият и последователен негов осъществител.

На 16 юли 1942 година нелегалната радиостанция на българското съпротивително движение „Христо Ботев“ предава за първи път изработената от Георги Димитров платформа, върху която трябваше да се постигне сплотяването на всички антифашистки сили в страната, програмата, която стана ръководство за действие на целия трудов български народ в гигантската му битка за свобода и независимост:

„Програма на Отечествения фронт

Противонародната политика на цар Борисовото правителство съставлява същинска национална опасност. България днес е превърната във васал на Хитлер, а българският народ — в роб на немските империалисти.

При неизбежния разгром, на който е осъден хитлеровият маниачески план за господство в света, всеко продължение на тая предателска политика означава съзнателно тласкане на българския народ в пропастта и погубване на неговата национална независимост.

Върховен дълг на българския народ, на неговата армия и патриотическа интелигенция в сегашния исторически момент е да се сплоти в могъщ Отечествен фронт за спасението на България.

Отечественият фронт си поставя следните неотложни задачи:

1. Да не допусне въвличането на България в престъпна и гибелна за българския народ хитлеровска война.

2. Да оттегли незабавно българските войски, изпратени за потушаване борбата на братския сръбски народ срещу германското и италианско иго.

3. Да разкъса съюза на България с хитлеристка Германия и с другите държави на „оста“, да освободи българската земя от германските фашистки войски и гестаповски бандити.

4. Да спре износа на храни и сурови материали в хитлеристка Германия и другите държави на „оста“. Да осигури прехраната на народа и армията и снабдяването на населението по достъпни цени с предмети от първа нужда.

5. Да осигури, съгласно с „Атлантическата декларация“, националните интереси на българския народ чрез споразуме-

РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО

Орган на Работническата Партия в България

ДЕКЛАРАЦИЯ на Българската Работническа Партия

Работническата Партия посвещава цялото си политическо и организационно съдействие на Освободителния фронт, който е единственото истинско народно движение, което ще изведе България от фашизма и хитлеризма и ще даде на програмата ѝ.

Цялата ни политическа и организационна дейност е насочена на достигане на единен фронт с всички работнически и селянски организации в България и с всички работнически и селянски организации в Европа и с всички работнически и селянски организации в света, които са в състояние да извършат революционна промяна в политическата и социалната структура на България и да изведат България от фашизма и хитлеризма.

Ние сме убедени, че единственият начин да се постигне това е чрез единен фронт с всички работнически и селянски организации в България и с всички работнически и селянски организации в Европа и с всички работнически и селянски организации в света.

Ние сме убедени, че единственият начин да се постигне това е чрез единен фронт с всички работнически и селянски организации в България и с всички работнически и селянски организации в Европа и с всички работнически и селянски организации в света.

Програмата на Отечественния фронт

Програмата на Отечественния фронт е следната:

1. Да освободи незабавно всички цивилни и военни лица, преследвани за тяхната борба срещу фашизма и хитлеристка Германия.
2. Да възстанови политическите правдини на народа, особено свободата на печата, събранията и сдружаванията; да премахне всички противоконституционни, противонародни и фашистски закони.
3. Да изтръгне армията из ръцете на фашистко-монархическата клика и да вземе решителни мерки, щото тя да не може да бъде използвана за противонародни цели. Да осигури правата на офицерите, подофицерите и войниците, като пълноправни граждани.
4. Да разтури фашистките организации от типа на „Бранник“, „Съюза на ратниците“, „Легionenите“. Да обезвреди фашистките главорези и престъпници и вземе мерки за тяхното примерно наказание.
5. Да ограда народното богатство и народния труд от чужди посегателства и създаде условия за правилното икономическо развитие на България.

ние с другите балкански народи и чрез тясна дружба и сътрудничество на България със Съветския Съюз, Англия, Америка и другите свободолюбиви народи.

6. Да освободи незабавно всички цивилни и военни лица, преследвани за тяхната борба срещу фашизма и хитлеристка Германия.

7. Да възстанови политическите правдини на народа, особено свободата на печата, събранията и сдружаванията; да премахне всички противоконституционни, противонародни и фашистски закони.

8. Да изтръгне армията из ръцете на фашистко-монархическата клика и да вземе решителни мерки, щото тя да не може да бъде използвана за противонародни цели. Да осигури правата на офицерите, подофицерите и войниците, като пълноправни граждани.

9. Да разтури фашистките организации от типа на „Бранник“, „Съюза на ратниците“, „Легionenите“. Да обезвреди фашистките главорези и престъпници и вземе мерки за тяхното примерно наказание.

10. Да ограда народното богатство и народния труд от чужди посегателства и създаде условия за правилното икономическо развитие на България.

НИКОЛА ПЕТКОВ

АНГЕЛ ДЕРЖАНСКИ

мическо развитие на страната, като свободна и независима държава.

11. Да осигури народния помижък, работата, дохода и човешкото съществуване на трудящото се градско и селско население.

12. Да изкорени фашисткото мракобесие, расовата ненавист и унижението на националната чест на нашия народ.

Осъществяването на тия насъщци за нашия народ задачи налага час по-скорошното създаване на истинско национално правителство, способно да проведе твърдо и последователно спасителната политика на Отечествения фронт, поставя като най-близка цел на своята борба, смъкването от власт на сегашното предателско, противонародно, хитлеровско правителство и създаването на истинско българско правителство.

Опиращо се на волята и поддръжката на целокупния български народ, това правителство ще подготви, така също, условията за свикването на Велико Народно събрание, което да определи бъдещата форма на управлението в България и създаде необходимите конституционни и материални гаранции за свободата, независимостта и процъветаването на нашата родина.

Драги радиослушатели, обнародвайки изработената от група обществени и политически дейци, без разлика на пар-

АЛЕКСАНДЪР ОББОВ

ГЕОРГИ ДРАГНЕВ

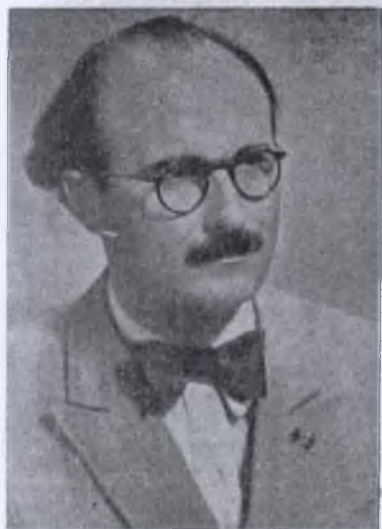
тийна принадлежност и мировъзрение, програма на Отечественния фронт против въвличането на България в разбойническата и пагубна хитлеровска война, за спасението на нашия народ от германско заробване и за осигуряване на националната свобода и независимост на България, ние каним всички български родолюбци да я обсъдят внимателно и грижливо и да я разпространяват най-широко между народа.

Ние ще дадем място на всички предложения и изказвания за уточняване и подобрене на изработената програма, която трябва да сплоти целия наш народ на борба за неговото спасение.“

Веднага след разгласяването на горната Програма, Работническата партия излезе в своя орган „Работническо дело“ от месец септември 1942 година с следната

„Декларация

Българската работническа партия посреща с радост инициативата на група общественици за изграждането на Отечественния фронт, напълно одобрява неговата програма и заявява, че ще хвърли всички свои сили за бързото изграждане и изпълване докрай на програмата му.

Д-р МИХАИЛ ГЕНОВСКИ

СТЕФАН ТОНЧЕВ

Безкрайни са престъпленията на цар Борисовата клика. Мимо волята и желанията на българския народ, тая клика свързва съдбата на България с германския фашизъм, като допусна германските войски и превърна родната земя в военна база на германците; потъпка народните права и свободи и най-безмилостно ограбва страната, като подхвърля на лишения и глад народа; възлага на българската армия ролята на палач на братските балкански народи; арестува и интернира, жестоко избива, беси и разстрелва десетки и стотици верни синове на българския народ, чиято единствена вина е, че се борят срещу престъпленията на тая хитлерова шайка. Такава е политиката на цар Борисовото правителство.

Срещу тая противонародна политика, срещу всички престъпления на хитлеровата шайка, Работническата партия се е борела, бори се и ще се бори. В тая борба тя винаги е имала подкрепата на по-голямата част от българския народ. Но в тоя момент борбата придобива изключителна острота. Никога досега така вулгарно не е посягано върху свободата и живота на народа, никога българската народна армия не е била разстрелвана от български предатели по заповед на чужда държава. Никога родината ни не е имала такива алчни и жестоки врагове като Хитлер и такива подлещи-предатели, чужди на народа управници, като кликата на цар Бориса.

ГЕОРГИ ТРАЙКОВ

БОРИС БУМБАРОВ

Повикът за изграждането на Отечествения фронт е повик за сплотяване на народните сили, за създаване на една мощна, всенародна организация, която ще поведе българския народ на смела борба за изтръгването на България от кървавите лапи на Хитлера и неговите български агенти. Няма друг път за спасяването на България. На разбойническата програма на хитлеровската шайка, Отечественият фронт противопоставя човечната програма — народът да се спаси от глад и мизерия; да се защитят неговите права и свободи; да се предотврати вмъкването на страната в войната срещу братския руски народ и неговите съюзници; да се запази свободата и независимостта на страната, като се изгради съюзът и сътрудничеството с великите народи на Съветския съюз, Англия и Америка, сътрудничеството с братските балкански страни.

Задачите, легнали в програмата за Отечествения фронт, са и задачи на Българската работническа партия, които отразяват нейните желания и стремежи, отразяват желанията и стремежите на целия български народ.

Работническата партия вярва, че инициативата на групата общественици и техните усилия за изграждането на Отечествения фронт ще намерят съчувствие и подкрепа сред всич-

ки патриотични среди от българския народ. Тя отправя горещ апел от своя страна към ръководителите на Земеделския съюз, Социалдемократическата, Демократическата, Либералната, Радикалната и други партии, към представителите на военните и стопански организации, групи и течения, към целия български народ от градове и села—да присъединят усилията си за по-скорошното изграждане на Отечествения фронт.

Работническата партия предлага да се пристъпи към незабавното изграждане на общи ръководства във всички населени места в страната като ръководни органи на Отечествения фронт.

Да живее Отечествения фронт!

Долу противонародното правителство на цар Борис!

Да живее народно-демократическото правителство!“

Веднага след обявяването на програмата започва неуморна дейност за нейното осъществяване.

Централният комитет на Работническата партия определя свой отговорник за работата по отечественофронтowska линия — членът на Политбюро и тогавашен организационен секретар на Партията, Цола Драгойчева. Към ЦК, под ръководството на доктор Кирил Драмалиев се сформира специална комисия за ОФ работа, в която влизат Русчо Попхристов (наскоро арестуван), Дим. Халов, а в разни времена и отделни случаи работата се подпомага от д-р Рачо Ангелов, Минчо Нейчев, Иван Пашов, Борис Богданов и др.

Ръководената от доктор Кирил Драмалиев комисия разпростира работата си не само сред споменатите във възванието на ЦК на РП (к) политически партии, но и сред масовите организации, като Читалищния съюз, Лекарския, кооперациите, съюзите на писателите, художниците, артистите и пр.

Главните усилия, естествено, се поглъщат от преговорите с политическите водачи. Първите сондажи са през август — септември 1942 година.

Дават безусловно съгласието си за сформирането на новата обществена организация представителят на политическия кръг „Звено“ — Кимон Георгиев, и представителят на Земеделския съюз — Никола Петков, а след известно време към първия Национален комитет на Отечествения фронт се присъединява безрезервно и представителят на социалдемократическата партия — Григор Чешмеджиев, а след него и Димо Казасов (независим).

По този начин Националният комитет на Отечествения фронт добива следния състав: Д-р Кирил Драмалиев, Кимон

Георгиев, Никола Петков, Григор Чешмеджиев и Димо Казасов. Заместници на Кимон Георгиев и Никола Петков са: Христо Стойков и Ангел Держански.

В дейното изграждане на Отечествения фронт вземат участие много видни общественици от столицата и провинцията, привърженици на различни демократически политически течения или пък независими: комунисти — Д-р Рачо Ангелов, Димитър Халов, Д-р Иван Пашов, Д-р Минчо Нейчев, Тодор Павлов, Русчо Попхристов, Лулчо Червенков, Д-р Любен Герасимов, Борис Богданов и др.; земеделци — Александър Оббов, Георги Драгнев, Стефан Тончев, Д-р Михаил Геновски, Борис Бумбаров, Георги Трайков и др.; звенари — Иван Харизанов, Георги Кулишев, Влад. Кецкаров, Пётър Попзлатев и др.; социалисти — Димитър Нейков, Здравко Митовски, Димитър Братанов, Иван Попов, Георги Попов, Добри Будуров и др.; независими — Венелин Ганев, Цветко Бобошевски Петко Стоянов и др.

В началото на септември 1944 год. Националният комитет на Отечествения фронт се разширява и придобива следния състав: комунисти — Д-р К. Драмалиев, Добри Терпешев, Д-р Рачо Ангелов, Д-р Иван Пашов, Д-р Минчо Нейчев; земеделци — Никола Петков, Ангел Держански, Христо Стратев; звенари — Кимон Георгиев, Дамян Велчев, Христо Стойков; социалисти — Григор Чешмеджиев, Димитър Нейков. независими — Проф. Венелин Ганев, Димо Казасов и проф. Петко Стоянов.

Много по-трудно, а често пъти и мъчително, протичат преговорите с останалата група партийни водачи от така наречената легална опозиция — Мушанов, Гичев, Пастухов и др., които продължават да минават формално за демократи и антифашисти, но с поведението си, на практика, фактически подкрепят основните фашистки мероприятия и стоят винаги сплотени около опората на българския фашизъм — двореца на Борис. Само високото съзнание за изключително трудните исторически моменти дава сили на представителите на Работническата партия и на техните другари от другите групировки на Отечествения фронт да подновяват след всеки неуспех опита си да бъдат включени в фронта за спасяването на родината и политици като Мушанов, Гичев, Пастухов.

Но резултатите от всички тези настойчиви опити бяха отрицателни.

КИМОН ГЕОРГИЕВ

ХРИСТО СТОЙКОВ

Споменатите политици и най-близките техни сподвижници се разделяха от Отечествения фронт по редица съществени, основни въпроси.

Първата и най-важна отлика на антифашиста, през време на световната война срещу хитлеристка Германия, си оставаше одобрението и активната подкрепа, която той даваше на въоръжената борба. Това одобрение и подкрепа на въоръжената борба отличаваше и в България действителния демократ-отечественофронтовец от всички останали царедворски „демократи“.

Всички действителни отечественофронтовци разбираха, че въоръжената борба срещу окупатора и разбеснувалия се нашенски фашизъм дава най-пряк и видимо убедителен принос към военните усилия на съюзниците. Ясно беше, че въоръжената борба най-ефикасно улеснява мобилизацията на всички народни сили за смъкването на узурпаторите и прогонването на немците от страната ни. На трето место — преди още да бе дошло времето на мирните конференции и репарациите, добре се знаеше от предвидливите политици и редови борци, че делата и резултатите на въоръжената борба ще дадат най-голяма възможност на българския народ да се отграничи от своите престъпни управници, за да не сподели страшната им участ след приближаващата съюзническа победа.

ГЕОРГИ КУЛИШЕВ

ИВАН ХАРИЗАНОВ

Но политици като Никола Мушанов, през времето, когато българските партизани рушиха немския тил, задържаха фашистките войски в българските планини, гинеха и с това спасяваха живота на съюзническите войници; във времето, когато всеки куршум, изстрелян срещу германците улесняваше и приближаваше съюзническата победа — в това страшно и напрегнато време, мушановци не само че не приемаха формата на въоръжената борба срещу фашизма, но и открито обвиняваха фашисткото правителство, че не взема достатъчно добри мерки за премахването на това „зло“.

Друга преграда между споменатите политици и Отечествения фронт бе великобългарският шовинизъм. Мушанов и с-ие най-разпалено поддържаха шовинистическите усилия за поробването на балканските народи, въпреки предишните катастрофи, до които бе стигнала България от усилията на шовинистите. Мушановци се радват и подкрепят царската политика за създаването на Велика България — българската войска трябвало да брани земите, „дадени“ ни от немците, макар че това щеше да въвлече родината ни в нова кървава бездна.

Дълбоко бе различието и в отношението към монарха — кобург-готец.

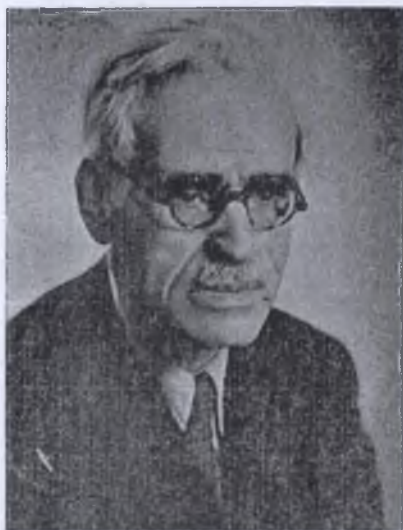
ВЛАДИМИР КЕЦКАРОВ

ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ

Отечественият фронт ясно сочеше монарха като водач на фашизма у нас, като немски агент и враг на народа. Цар Борис бе суспендирал конституцията, играеше си с послушните чиновнически правителства, диктуваше съдебните екзекуции и масовото изстребване на народа; не друг, а той лично бе отхвърлил спасителните за България предложения на съветския дипломат Соболев — отхвърли ги, за да може с развързани ръце да изпълнява повелите на Хитлер и Мусолини; не друг, а цар Борис включи България в война срещу Англия и Америка, докара опустошителните бомбардировки на българските градове и пак той би хвърлил войската ни на Източния фронт, ако не беше съпротивителната дейност в казармите, ако целият наш трудов народ не бе изразил ясно и недвусмислено волята си, че не иска да се бие за каузата на империалистическа Германия и на българските фашистки хищници; ако не беше страхът, че войниците ще обърнат оръжията си към подпалвачите на войната, нещо, което те и направиха на 9 септември и следващите месеци на войната.

Това бяха очевидни истини, но „демократите“ ненапразно се наричаха царедворски! Напразно чакаха дворцовата милост и жалките „наследници“ на големия борец срещу Фердинанд — Ал. Стамболийски! За тях цар Борис, а след неговата смърт

ГРИГОР ЧЕШМЕДЖИЕВ

ДИМИТЪР НЕЙКОВ

и фашистките регенти, караха полигикатá „хитро“. И Мушанов, и Гичев, и Вергил Димов, и Пастухов бяха убедени, че дворцовата камарила ще проведе „умно“ държавния кораб до оня безопасен момент, когато те ще бъдат повикани за негови кормчии. Напразно честните патриоти ги предупреждаваха, че ще има дълбока разлика между края на миналата война и края на настоящата, че смената на „курса“ в последния момент не ще спаси България от унищожението на войната и от всички други катастрофални последици, че съюзните народи, които сега дават толкова скъпи жертви, ще поискат и потърсят сметка и от българския народ. . .

Вместо да се вслушат в предупрежденията на Отечественния фронт, водачите на легалната опозиция държат насмешлив език към народните борци. Гичев развива теорията, че Отечественният фронт бил „комунистическа измислица“, която няма да доведе до никъде, защото тоя Отечествен фронт не можел да има никакво влияние сред народа — народът ни не бил склонен да върви след авантюристи като тези от ОФ. . . „Демократът“ Мушанов не желае да има нищо общо с хора, поставени въвн от законите, като комунистите, защото не му се ходело в затвора на стари години. . .

ЗДРАВКО МИТОВСКИ

ДИМИТЪР БРАТАНОВ

Важни свидетелства за усилията за обединението на партиите в 'Отечествения фронт, свидетелства, които ясно показват готовността към дружна политическа работа на самата Работническа партия — са писмата, отправени от ЦК на тази партия до Мушанов и Гичев.*

Привеждаме тука писмото до Мушанов:

„Уважаеми господин Мушанов,

Политическият момент, който изживява нашата страна налага обединение на всички демократични и прогресивни сили за борба против разрушителния германски и български фашизъм, борба за спасяване на родината от грозящата я военна катастрофа.

Съюзът между великите демократични народи — на Англия и Америка с Съветския Съюз е великият пример, който ни сочи пътя, как трябва да се действа днес в борбата срещу общия враг на човечеството — фашизма, независимо

*) В „Архива на съпротивата“ са запазени точни сведения за всички исторически срещи и разговори с политическите водачи около образуването на Отечествения фронт. Те ще са извори на важни бъдещи изследвания и характеристики.

ДОБРИ БОДУРОВ

ИВАН ПОПОВ

от различието на идеите и системите. Московската конференция даде ценен урок на всички свободолюбиви народи, как трябва да се подчинят временните интереси и противоречия на трайните и големи народни интереси. А най-големите интереси на всека свободолюбива страна днес, респективно и на нашата, са свобода и независимост, пълно равноправие в международно отношение, което ще се постигне само чрез унищожаване на общия враг — завоевателя фашизъм.

Българската Работническа партия, като е изхождала винаги от целокупните интереси на българския народ и държава, неведнъж се е обръщала към Вас, като представител на демократичната партия и виден общественик, с молба за задружна работа и борба с всички демократични сили в страната, не веднъж е предлагала обща борба против германските окупатори и техните български агенти.

За съжаление, нашите усилия не се увенчаха с пълен успех, главно по вина на демократическите групировки — вина, която носите и Вие като представител на една от тия групировки.

Днес, когато такива страни като СССР, Англия и Америка можаха да се разберат и да се борят съвместно, въпреки онова, което ги дели, а ние като българи, които служим

ЦВЕТКО БОБОШЕВСКИ

ВЕНЕЛИН ГАНЕВ

на един народ, говорим един език, търпим един потисник и една противонародна власт, ние не успяхме да се съюзим за обща борба с общонародния враг в интереса на България.

Българският народ се нуждае от всеотдайна, смела и открита помощ от страна на своите честни водачи, от техния пример на единство в борбата, като застанат без колебания и отлагане на чело на неговите тежки, но героични усилия.

Всеко колебание, държане на страна и саботиране целостната обща народна борба, тормози и задържа последната; а народът ще го оцени като страх, некадърност, а може даже и като измяна и предателство от страна на подобни водачи.

Българският народ е пълен с вяра в добрата перспектива, в победата над фашизма, както в света така и у нас. Българският народ се бори вече години против германските окупатори и неговите агенти у нас. Години наред той дава прескъпи жертви в светлия подвиг за свобода и независимост. Той е на фронта на общата борба с съседните балкански народи: сърби, хървати, словени, албанци, македонци, гърци и др., на фронта на освободителните антифашистки армии на Съветския Съюз, Англия и Америка, като се бие против германските завоеватели, да измие позорното историческо петно, което му поставиха с предателската си политика българските фашисти.

Но демократичните водачи на този славен, юначен български народ не са единни, по-верно единни на думи, но не и на дела, още не са заели отговорния исторически път и дали пример за подвиг и саможертва.

Вашето поведение на народен представител в парламента сравнително е добро, а в някои моменти е заслужавало приветствието на целия народ, но въвн от парламента, гдето е в ход големият и ежедневен страшен двубой между народа и фашистката власт и германските окупатори, Вие се колебаете и по-често слагате Вашето доверие на двореца и дворцовите клики, отколкото на народа.

Ние разбираме Вашето положение — възраст, обществено положение и пр. и ние не искаме от Вас да поемете тежкия и труден път на нелегалност, това което ние правим, но ние искаме от Вас твърде ясна и последователна позиция спрямо дворцовата правителствена и противонародна политика, ние искаме здрава и смела политическа подкрепа на целкупните народни борби против фашизма и войната за една истинска народна демокрация; ние искаме достойно и заслужено да заемете местото си в редовете на Отечествения фронт, като един от водачите; искаме да имате пълна вяра в силите на българския народ; Вашето активно участие в националния комитет на Отечествения фронт, да сте ръководящ фактор на народните борби. Ние искаме от Вас това, защото все още Ви ценим като демократичен народен водач, отчитаме Вашето поведение в Парламента и патриотичността Ви като българин.

Когато се обръщаме към Вас, ние сме убедени, че ставаме тълкуватели на народното желание и интереси, затова настойчиво искаме Вашето съгласие за обща работа и борба за спасяване на родината ни. Нашите условия са Ви известни: изгонване на германците от страната ни, сключване мир с Англия и Америка, тесен съюз със Съветска Русия и всички съседни страни. Изтегляне на българските войски от Югославия

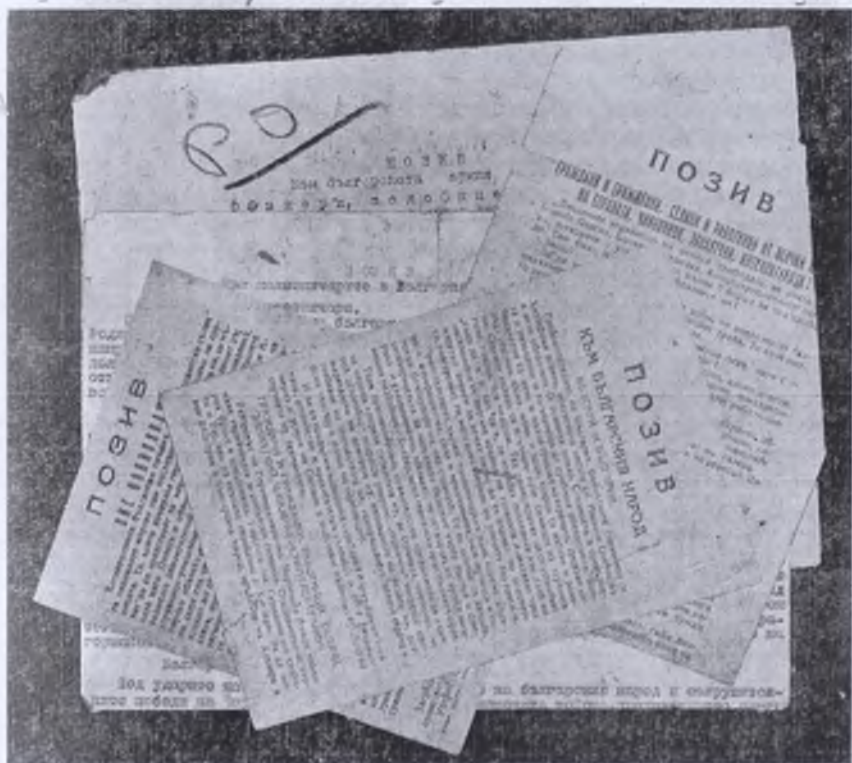

ПЕТКО СТОЯНОВ

и Гърция и мирно уреждане на Балканските въпроси по споразумение на самите народи. Премахване фашисткия режим у нас. Създаване на истинско народно демократично управление което да възстанови свободите на народа.

Ние сме готови да работим и да поддържаме всекой водач и всеко правителство, които биха се съгласили на горните условия, но не на думи а на дела.

Уверени, че ще намерите сили у Вас, за да изпълните до край дълга си на общественик, колкото и трудно да е това за Вас, като влезете в Националния комитет на Отечествения фронт и заемете първо място в него, като с Вашето присъствие допринесете за неговото укрепване, за сплотяване на демократичните сили у нас и за спасяване на страната ни от военна катастрофа, защото и без това е много късно. Бомбардировките над страната ни свидетелствуват, че ние закъснехме в борбата.

Различни позиви на Националния комитет на Отечествения фронт

Върховният щаб на народноосвободителните войски в България — от лево на десно — Петър Вранчев, Тодор Тошев, Добри Терпешев, Благой Иванов и Петър Илиев

Трудностите са напред, и само обединените народни усилия могат ни спаси.

София, 19 ноември 1943 г.

Нашите почитания:

Ц К — Б Р П

На откритите писма нито Мушанов, нито Гичев отговарят. Гичев дори се преструва, че не е получил писмото. Праца му се втори път.

Трябва да се спомене, че и някои от членовете на самия Национален комитет на Отечествения фронт изживяват сериозни колебания по въпроса за въоръжената борба. Така например, представителят на Земеделския съюз, Никола Петков, изказва неверие в необходимостта от партизанското движение, не подтиква своите хора да участвуват в него и др. п. Не случайно Никола Петков и други като него по-късно изневериха на великото дело на Отечествения фронт и се прехвърлиха в лагера на враговете му.

Проявените слабости, обаче, не попречват на движението на Отечествения фронт да се разпростре по цялата страна и да стане най-могъщ изразител на народната съпротива.

В почти всички градове и села на страната, както и по предприятия, учреждения, гари, мини, фабрики, читалища, масови съюзи и организации — се създават областните, околийските и местните комитети на Отечествения фронт. Около тях бързо се сплотяват всички честномислещи граждани — борческото българско работничество, изнемогващите селяни, трудовата интелигенция — всички, които мразят немците и желаят освобождението на родината си от тевтонското иго. Членовете на оф комитети произхождат предимно от средите на РП, БЗНС и безпартийната маса.

Тези комитети са преследвани почти наравно с организациите на Работническата партия, което ние вече показахме чрез изнесените полицейски и военно-разузнавателни документи.

Но въпреки нелегалните условия и преследванията, комитетите подхващат широка масова и политическа работа, като използват всички форми на борбата. Развива се и многообразна печатна дейност — издават се вестници, брошури, възвания.

Отечественофронтовската дейност обхваща и интелектуалния сектор: писатели, художници, музиканти, театрални и научни работници се обединяват в своите ОФ комитети.

Но най-важно поделение на Националния комитет си остава неговата военна организация, начело с Върховния щаб на народно-освободителните войски, който насочва действията на партизанските отреди и бойните групи.

През 1944 година Отечественият фронт е вече една общонародна, крепка, непобедима антихитлеристка сила. Чрез комитетите си той е разпространил влиянието си върху целия народ.

Националният комитет на Отечествения фронт става действителен народен пълномощник, от чиято среда, след провеждането на решителния удар за овладяването на властта, ще се излъчи първото правителство на освободената Отечественофронтowska, мощна и независима България.

Този решителен удар вече се планира и наскоро ще се проведе.

